

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

CURRENT STATE OF DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL TECHNOLOGIES MARKET

У статті розкрито сутність фінансових технологій та їх особливості в умовах становлення цифрової економіки. Розглянуто глобальні тренди розвитку фінтех з огляду на перспективи адаптації до них вітчизняного фінансового сектору. Аргументовано доцільність заходів державної підтримки формування ринку фінансових технологій в частині стимулювання фінтех-стартапів та цифрової культури і мислення в Україні. Ступінь того, як платіжна індустрія змінилася всього за десять років, має необмежений масштаб. Все це в рамках глобальної економічної нерівноваги і посилення регулювання. Постійні інновації для задоволення попиту клієнтів в технологіях, які підвищують ефективність, знижують транзакційні витрати і підвищують зручність користування. У зв'язку з даними подіями з'явилися інноваційні та кмітливі нові гравці – FinTech і цифрові екосистеми. Вони створюють посилену конкуренцію для вже існуючих банків. Однак, не маючи доступу до клієнтської бази, досвіду у фінансовій галузі, довіри клієнтів і надійної глобальної інфраструктури, ці структури можуть поки що тільки здійснювати свою діяльність відокремлено.

Ключові слова: фінтех, фінансові технології, стартапи, цифрова економіка, фінансовий ринок, фінансові галузь, інновації, інвестиції, фінансові послуги.

The article reveals the essence of financial technologies and their features in the conditions of the formation of the digital economy. The global trends of fintech development are considered in view of the prospects of adaptation of the domestic financial sector to them. The expediency of state support measures for the formation of the financial technology market in terms of stimulating fintech startups and digital culture and thinking in Ukraine is argued. The extent to which the payments industry has changed in just ten years is limitless. All this within the framework of global economic imbalances and increased regulation. Continuous innovation to meet customer demand in technologies that increase efficiency, reduce transaction costs and increase convenience. In connection with these events, innovative and smart new players appeared – FinTech and digital ecosystems. They create increased competition for already existing banks. However, without access to a client base, experience in the financial industry, customer trust and a reliable global infrastructure, these structures can only carry out their activities in isolation for now. FinTech technologies in Ukraine are actively developing and progressing. Over the past year, the number of online companies has doubled in terms of quantity, and they are gaining momentum in terms of volume as well. Such companies are based on customer orientation, quick response to changing market conditions, and high-quality service provision. The development of the market of financial technologies is due to the use of new business models by financial institutions and causes radical changes in the financial sphere. The study of the domestic market of financial technologies shows the tendency of increasing its quantitative and qualitative parameters; significant impact on the activities of traditional financial market participants; an insufficiently formed legal framework for regulating the activities of fintech companies from the point of view of protecting economic competition. The active spread of FinTech innovations affects the dynamics and nature of the development of the national economy: on the one hand, the level of financial inclusion of households increases, the access of enterprises to sources of financing is simplified, the speed of financial transactions and the flexibility of the financial system increase, on the other hand, new challenges for the stability of the financial sector are formed, competitiveness of traditional financial institutions, economic and information security of the state, protection of the rights of investors and consumers of financial services.

Key words: fintech, financial technologies, startups, digital economy, financial market, financial industry, innovations, investments, financial services.

УДК 336.71:338.28

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.6-4>

Смагло О.В.¹

к.е.н., доцент,
Вінницький навчально-науковий
інститут економіки
Західноукраїнського національного
університету

Smahlo Olha

Vinnitsia Educative
and Research Institute
of West Ukrainian National University

Постановка проблеми. Розвиток фінансових технологій почався порівняно недавно, проте інтерес до даної індустрії стрімко зростає та набирає обертів. Розглядаючи спектр Фінтех послуг можна побачити їх потенційно великий вплив на діяльність фінансової системи, що вимагає аналізу переваг та ризиків від Фінтех-інновацій для банківського сектору України та економіки загалом. За інформацією аналізу регулятивного законодавства у зарубіжних країнах відносно сфери Фінтех послуг було виявлено, що регулювання більшості ризиків, які тісно пов'язані з розвитком Фінтех послуг відносяться до компетенції різних наглядових органів, що вимагає співробітництва між державними інституціями. У своїй діяльності наглядові органи опираються на інноваційні

технології, такі як: розподілені реєстри, штучний інтелект; аналіз неструктурованих даних.

Одним із сучасних трендів у розвитку фінансових послуг є зростання рівня їх діджиталізації та все більш активне поширення FinTech інновацій. Уже більше половини користувачів фінансових послуг надають перевагу цифровим каналам їх отримання, а сучасні виклики, що змінюють глобальну парадигму розвитку світу, лише збільшують роль FinTech інновацій як детермінант розвитку національної економіки. Активне поширення FinTech інновацій позначається на динаміці та характері розвитку національної економіки: з одного боку, підвищується рівень фінансової інклюзії домогосподарств, спрощується доступ підприємств до джерел фінансування, підвищуються

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5856-6053>

швидкість фінансових операцій та гнучкість фінансової системи, з іншого боку, формуються нові виклики для стабільності фінансового сектору, конкурентоспроможності традиційних фінансових установ, економічної та інформаційної безпеки держави, захисту прав інвесторів і споживачів фінансових послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Фундаментальні засади дослідження FinTech інновацій та їх ролі в національній економіці закладені в наукових працях таких вітчизняних економістів, зокрема: Т. Васильєвої, І. Д'яконової, Л. Жердецької, О. Жилінської, С. Леонова, А. Мазаракі, В. Маргасової, Н. Меджибовської, Л. Нечипорук, Ю. Петрушенка, Г. Поченчук, А. Семенова, І. Школьник та ін.

Постановка завдання. Формулювання цілей статті полягає у характеристиці змісту та ролі, особливостей сучасного етапу розвитку сфери «фінтех» (FinTech – скорочене від financial technology, тобто «фінансова технологія») у структурі фінансових систем та економіки у цілому з позицій можливостей суб'єктів економічних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Розвиток фінтех в умовах сьогодення зумовлений досягненнями у сфері технологічних інновацій [2]. Технологічні зміни, які зумовлюють радикальне оновлення технологічної бази виробництва, каталізатором мають кризи, що показують вичерпання можливостей розвитку на попередніх засадах. Технологічні інновації, які уможливають розвиток фінтеху, включають: інтерфейси програмування додатків, штучний інтелект, машинне навчання, великі масиви даних (Big Data), технології розподіленого доступу (наприклад, Blockchain), хмарні технології, розумні контракти, криптографія та біометрія. Слід зауважити, що реалізація таких інновацій має дизруптивний характер.

Фінтех як термін у науковому обігу порівняно новий, зокрема лише в останні роки ці технології почали прогресувати поза межами банківського сеткору та набули ознак окремої індустрії. У сфері фінансових технологій на сучасному етапі відбуваються радикальні зміни, пов'язані з підвищенням рівня автоматизації, відкритості та орієнтованості на споживача та його індивідуальні запити. При цьому значення сектору у світі досить вагоме, оскільки глобальне впровадження фінансових технологій щорічно зростає на 15–20%. У широкому розумінні «фінансові технології» – будь-які технології, спрямовані на поліпшення і автоматизацію надання фінансових послуг. Їх основне завдання – полегшити великим компаніям, представникам бізнесу і кінцевим споживачам послуг роботу з власними фінансами, зокрема в частині управління, підвищення ефективності використання та залучення капіталу, на основі

застосування спеціалізованого програмного забезпечення. Фінтех – це інноваційні технології, які використовуються фінансовими інститутами, органами державного управління, торговельними організаціями для задоволення потреб споживачів фінансових, адміністративних послуг та товарів в умовах розвитку економіки споживання [10].

Визначною ознакою сучасного розвитку ринку фінансових послуг є широке впровадження FinTech інновацій та, більш того, поява нових гравців даного ринку – FinTech компаній. Виникнення терміну «FinTech» найчастіше пов'язують із абревіатурою назви проєкту, запущеного на початку 1990-х років компанією Citicorp (нині Citigroup). Проєкт «Financial Services Technology Consortium» був однією із ініціатив корпорації, спрямованим на створення іміджу відкритості до співпраці зі сторонніми технологічними компаніями. Динамічний технологічний розвиток та збільшення можливостей застосування інформаційних технологій на ринку фінансових послуг сприяли розвитку відповідного категорійного апарату. Одним із найбільш вживаних у цьому контексті є термін «FinTech», що використовується різними авторами для означення FinTech інновацій, FinTech послуг, FinTech компаній тощо [8].

Фінансові технології змінюють не тільки способи просування фінансових послуг, а й їх надання та споживання. Фінтех модифікує реалізацію функцій фінансової системи фінансовими інститутами та ринками, змінюючи як структуру, так і можливості, традиції й правила. Це проявляється в таких аспектах, як: зміни підходів у роботі фінансових інститутів; зміни звичок та очікувань клієнтів; зміни вимог, підходів та інструментів фінансових регуляторів; нові можливості та нові бізнесмоделі для економічних суб'єктів.

Деякі фінансові технології настільки вкорінюються у функціонування фінансового сектору, що часто переходять у групу загальнозживаних та єдино можливих способів виконання технологічних операцій і процесів. Натомість подальший технологічний розвиток та цифрова ера сприяють появі нових технологій та інноваційних способів фінансування, що поширюються на всі сфери і ланки фінансової системи. Ринок фінансових послуг вже неможливо уявити без використання інформаційних технологій, мобільних додатків, електронних засобів проведення платежів, онлайн-переказів, онлайн-управління власним рахунком тощо [10]. Сучасний розвиток фінансового сектору характеризується посиленням цифровізації фінансових послуг та технологізації операційних процесів фінансових посередників. Фінтех значною мірою впливає на розвиток, інновації та тенденції банківської системи. Технологічний прогрес стимулює банки та інших учасників фінансового ринку до використання в своїй діяльності більш

інноваційних методів та засобів введення діяльності, адже постійно на ринку з'являються конкурентоспроможні фінтех-компанії що надають ті ж послуги, проте більш сучасними методами і з кращими маркетинговими кампаніями і більш фінансово вигідні для клієнтів [12].

Ринок FinTech інновацій можна структурувати за чотирма базовими критеріями: 1) вид фінансової послуги (платежі, перекази, розрахунки; депозити, позики, залучення капіталу; управління інвестиціями; страхування; послуги інфраструктурних учасників); 2) тип суб'єкта – надавача FinTech послуг (великі технологічні компанії; інфраструктурні компанії; діджитал- та необанки; незалежні FinTech компанії; FinTech підрозділи в структурі банків та інших фінансових установ); 3) вид інноваційної технології, що формує базовий концепт FinTech інновацій (блокчейн, смарт-контракти; маркетплейси; хмарні технології; штучний інтелект; аналітика і безпека даних; інтерфейси програмування додатків); 4) фокусний споживчий сегмент (фізичні особи (домогосподарства); малі і середні підприємства; великі підприємства; фінансові установи; регулятори, аудиторі; технологічні компанії) [11].

Основними напрямками діяльності вітчизняного ринку фінансових технологій є: платежі та грошові перекази (32%), інвестиції в технології та інфраструктуру (19%), кредитування (14%), маркетинг (7%). Водночас, на світовому ринку фінансових технологій на корпоративне та споживче кредитування припадає 39 %, платежі та перекази – 20%, банківські технології – 10%, управління фінансами – 9%, мобільні платежі та технології страхування – по 8%. На основі дослідження галузевого розподілу ринку можемо стверджувати, що фінансові технології виконують ряд функцій: 1) на основі використання облачних технологій сприяють зниженню витрат з надання фінансових послуг і інструментів клієнтам; 2) пропонують розробникам продукти, що дозволяють об'єднати дані клієнтів і сервіси; 3) дозволяють знизити час виходу на ринок нових продуктів та скоротити витрати на їх розробку [7]. Фінансові технології розвиваються у напрямку переходу від створення фінансових монопродуктів для клієнтів, не охоплених банками, до продукування мультипродуктів. На основі аналізу діяльності вітчизняних фінтех компаній нами визначено, що фінансові технології розвиваються там, де можна запропонувати новий фінансовий продукт, який краще задовольняє потреби споживачів, ніж наявні, або там, де є шанси надавати послуги дешевше та якісніше (таблиця). Фінтех компанії не лише стають важливою складовою світової та національної економіки, вони трансформують сектор фінансових послуг за допомогою інноваційних продуктів, принципово змінюючи

механізм роботи основних традиційних учасників ринку. Динамічний розвиток фінансових технологій передбачає необхідність обґрунтування ролі та місця фінтех компаній на ринку фінансових послуг, розподілу сфер впливу та визначення взаємовідносин нових та традиційних учасників ринку [6].

Вплив новітніх технологій на сучасний фінансовий ринок сьогодні дуже складно переоцінити. Фінтехіндустрія бурхливо та невпинно розвивається, проникає в усі сфери фінансової діяльності та демонструє клієнтам нові й зручні фінансові сервіси та інструменти. Завдяки цьому сучасний споживач кардинально змінює своє ставлення до фінансових послуг. Він прагне дистанційності, легкості та безпеки в управлінні власними фінансами. У цій синергії народжується майбутнє фінансового сектору – і світового, і українського. І це майбутнє нерозривно пов'язане з фінтехом. Яким же буде український фінансовий сектор уже за п'ять років? Він зростатиме та процвітатиме, буде відкритим для інновацій та інтегрованим у глобальну фінансову систему. Народиться нова фінтех-екосистема – конкурентна, потужна, інвестиційно приваблива та прибуткова, з передовими технологіями і виваженим регулюванням. Права всіх її учасників будуть рівними та захищеними. Клієнти будуть задоволеними та заможними. Таким Національний банк України бачить майбутнє фінансового ринку в 2025 році. Події сьогодні в умовах світової пандемії коронавірусу COVID-19 демонструють стрімкий злет обсягів електронної комерції та попиту на онлайн-продукти фінансового ринку [5]. Збільшення чисельності користувачів мобільних пристроїв та потужне поширення електронної комерції сприяє швидкій адаптації цифрових платежів у всьому світі. очікується, що ринок європейських цифрових платежів сягне рекордного обсягу – 802 млрд дол. США завдяки підвищенню майже на 10%. Щотижня кількість користувачів фінтех-застосунків у Європі збільшується приблизно на 70%, що пов'язано з необхідністю соціального дистанціювання та самоізоляції через COVID-19. Кількість запитів від потенційних клієнтів також зростає. І наша країна – не виняток. В Україні електронна комерція демонструє високу динаміку розвитку, стимулюючи кількість та обсяги безготівкових операцій. Однак ці виклики відкривають і нові можливості щодо інтенсивного розвитку ринку фінансових інновацій [4].

Висновки з проведеного дослідження. FinTech-технології в Україні активно розвиваються і прогресують. Кількість онлайн-компаній за останній рік подвоїлася в кількісному показнику, вони набирають обертів і в показнику обсягу. В основі таких компаній лежить орієнтованість на клієнтів, швидка реакція на зміну ринкової кон'юнктури, якісне надання послуг. Розвиток ринку фінансових

технологій обумовлений використанням фінансовими інститутами нових бізнес-моделей і зумовлює кардинальні зміни фінансової сфери. Дослідження вітчизняного ринку фінансових технологій свідчить про тенденцію нарощування його кількісних і якісних параметрів; значний вплив на діяльність традиційних учасників фінансового ринку; недостатньо сформовану нормативно-правову базу щодо регулювання діяльності фінтех-компаній з позицій захисту економічної конкуренції. Фінтех компанії не лише стають важливою складовою світової та національної економіки, вони трансформують сектор фінансових послуг за допомогою інноваційних продуктів, принципово змінюючи механізм роботи основних традиційних учасників ринку. Подальший розвиток сектору фінансових технологій в Україні з розширенням доступу до фінансових послуг потенційних клієнтів, перш за все, фізичних осіб, є важливим фактором сприяння фінансовій інклюзивності. Основними напрямками розвитку вітчизняного ринку фінансових технологій є: удосконалення державного регулювання; вдосконалення продуктів; нарощування інвестицій; встановлення стратегічного партнерства з традиційними гравцями фінансового сектору.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Банки та фінтех-компанії: сила - в єдності. Київ: «Центр економічних досліджень та прогнозування «Фінансовий Пульс». 7 с. URL: <http://finpuls.com/upload/docs/news/banking/reviews/7.pdf>.
2. Дудинець Л.А. Розвиток фінансових технологій як фактор модернізації фінансової системи. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 794–798.
3. Жердецька Л.В., Городинський Д.І. Розвиток фінансових технологій: загрози та можливості для банків. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 583–588.
4. Калашнікова Т.В. Ринок фінансових технологій: стан та перспективи розвитку. *Глобальні принципи фінансового, облікового та аналітичного забезпечення аграрного сектора економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* Вип. 1. Харк. нац. аграр. ун-т. Харків : ХНАУ, 2018. С. 159–162.
5. Коваленко В.В. Розвиток FINTECH: загрози та перспективи для банків України. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 4(09) 2018. С. 127–133.
6. Мазаракі А., Волосович С. FinTech у системі суспільних трансформацій. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 2. С. 5–15.
7. Мазаракі А., Волосович С. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України. *Вісник КНТЕУ*. 2016. № 1. С. 5–23.
8. Майорова Т. Банківські інновації як ключовий чинник розвитку банківської системи. *Майбутнє банкіngu: сучасні виклики та перспективи розвитку: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. Кмів: КНЕУ, 2017.

С. 79–81. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/ifba/17-5386_ZbD196rnik_v_2_28F29.pdf.

9. Поченчук Г.М. Фінансові технології: розвиток і регулювання. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 1193–1197.

10. Фінтех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору». URL: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf.

11. Graham, A. Fintech and Banks: How Can the Banking Industry Respond to the Threat of Disruption? URL: <https://www.toptal.com/finance/investment-banking-freelancer/fintech-and-banks>.

12. FinTech. Тенденції та перспективи. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2017/12/07/31324053>.

13. J. Skan, J. Dickerso, S. Masood. The Future of Fintech and Banking: Digitally disrupted or reimaged? URL: <https://www.accenture.com/us-en/insight-future-fintech-banking>.

REFERENCES:

1. Banki ta flnteh-kompaniyi: sila – v ednosti [Banks and fintech companies: strength is in unity]. Kyiv: «Tsentri ekonomichnih doslidzhen ta prognozuvannya «Ffinansoviy Puls». 7 p. Available at: <http://finpuls.com/upload/docs/news/banking/reviews/7.pdf>.
2. Dudinets L.A. (2018) Rozvitok flnansovih tehnologiy yak faktor modernizatsiyi flnansovoi sistemi [The development of financial technologies as a factor in the modernization of the financial system]. *Globalni ta natsionalni problemi ekonomiki*, vol. 22, pp. 794–798.
3. Zherdetska L.V., Gorodinskiy D.I. (2017) Rozvitok flnansovih tehnologiy: zagrozi ta mozhlivostl dlya bankiv [Development of financial technologies: threats and opportunities for banks]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 10, pp. 583–588.
4. Kalashnikova T.V. (2018) Rinok flnansovih tehnologiy: stan ta perspektivi rozvitku [Market of financial technologies: status and development prospects]. *Proceedings of the Globalni printsipi flnansovogo, oblikovogo ta analitichnogo zabezpechennya agrarnogo sektora ekonomiki*. Harkiv: HNAU, pp. 159–162.
5. Kovalenko V.V. (2018) Rozvitok FINTECH: zagrozi ta perspektivi dlya bankiv Ukrayini [Development of FINTECH: threats and prospects for Ukrainian banks]. *Prirazovskiy ekonomichniy visnik*, vol. 4(09), pp. 127–133.
6. Mazaraki A., Volosovich S. (2018) FinTech u sistemi suspilnih transformatsiy [FinTech in the system of social transformations]. *Visnik KNTEU*, no. 2, pp. 5–15.
7. Mazaraki A., Volosovich S. (2016) Dominanti institutsynoyi modernizatsiyi flnansovoyi sistemi Ukrayini [Dominants of institutional modernization of the financial system of Ukraine]. *Visnik KNTEU*, no. 1, pp. 5–23.
8. Mayorova T. (2017) Bankivski innovatsiyi yak klyuchoviy chinnik rozvitku bankivskoyi sistemi [Banking innovations as a key factor in the development of the banking system]. *Proceedings of the Maybutne bankingu: suchasni vikliki ta perspektivi rozvitku*. Kiyiv:

KNEU, pp. 79–81. Available at: https://kneu.edu.ua/user-files/ifba/17-5386_ZbD196rnik_v_2_28F29.pdf.

9. Pochenchuk G.M. (2017) Finansovi tehnologiyi: rozvitok i reguluyuvannya [Financial technologies: development and regulation]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 13, pp. 1193–1197.

10. Finteh v Ukrayini: tendentsiyi, oglyad rinku ta katalog. Proekt USAID «Transformatsiya flnansovogo sektoru» [Fintech in Ukraine: trends, market overview and catalog. USAID project "Transformation of the financial sector"]. Available at: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf.

11. Graham A. Fintech and Banks: How Can the Banking Industry Respond to the Threat of Disruption? Available at: <https://www.toptal.com/finance/investment-banking-freelancer/fintech-and-banks>.

12. FinTech. Tendentsiyi ta perspektivi. Fintech in Ukraine: trends, market overview and catalog. USAID project "Transformation of the financial sector. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2017/12/07/31324053>.

13. J. Skan, J. Dickerso, S. Masood. The Future of Fintech and Banking: Digitally disrupted or reimaged? Available at: <https://www.accenture.com/us-en/insight-future-fintech-banking>.